

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД
ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ
ДОШКІЛЬНИКА**

**ЗБІРНИК
НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПРАЦЬ**

ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Умань - 2018

УДК 373.2 (06)

П86

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
факультету дошкільної та спеціальної освіти
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол №9 від 25 квітня 2018 року)*

Головний редактор:

Кузь В.Г. - дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Редакційна колегія:

Кушнір В.М. - доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри дошкільної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Іщенко Л.В. - доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри психології та педагогіки розвитку дитини Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Скрипник Н.І. - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

П86 **Психолого-педагогічний супровід формування особистості дошкільника:** збірник науково-методичних праць / [За заг. ред. В.Г. Кузь]. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. – 116 с.

Статті подано в авторській редакції.

УДК 373.2 (06)

ЗМІСТ

Білан О.І. ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНА ОСВІТА ЯК УМОВА КОМПЕТЕНТІСНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ	6
Бегас Л.Д. ОРГАНІЗАЦІЯ ХУДОЖНЬО-МОВЛЕННЄВОЇ РОБОТИ З ДОШКІЛЬНИКАМИ В ЛОГОПЕДІІ.....	12
Бутенко О. Г. КУЛЬТУРА ВЗАЄМИН БАТЬКІВ І ДІТЕЙ В ТЕОРІЇ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ	13
Василевич І.В. РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ШЛЯХОМ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	18
Гаврилюк С. М., Вангеласт К. С. АКМЕОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ.....	23
Демків О.Д., Білан О.І. ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ.....	26
Демченко І.І, Білан В.А. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЙНО-ЦІННІСНОГО СКЛАДНИКА ГОТОВНОСТІ ПЕДАГОГА ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ОСВІТНЬОЇ ІНКЛЮЗІЇ.....	29
Журавко Т.В., Дука Т.М. ЗНАЧЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ НАРОДОЗНАВСТВА	35
Іщенко Л.В. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	38

Кривда В.С. МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КОНСТРУЮВАННЯ ЯК ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ.....	44
Кучай А.І. ПОНЯТТЯ «ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ» В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ.....	48
Кушнір В. М. ОПИТУВАННЯ ЯК МЕТОД ВИВЧЕННЯ СІМ'Ї В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	52
Недодатко Н.Г. ВАЛЕОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА	57
Олексенко І.В., Єнгаличева І.В. ІГРАШКИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	61
Предзімірська Н.Е. ЕКОЛОГІЗАЦІЯ І ВИХОВАННЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНОГО СПРИЙНЯТТЯ ДОВКІЛЛЯ.....	64
Полішук О.В. ТВОРЧА РЕАЛІЗАЦІЯ НАУКОВОЇ СПАДЩИНИ ВИДАТНИХ ПЕДАГОГІВ МИНУЛОГО У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ	69
Попиченко С.С. РОЛЬ СЮЖЕТНО-РОЛЬОВОЇ ГРИ У СТАНОВЛЕННІ ДОВІЛЬНОСТІ ПОВЕДІНКИ ДОШКІЛЬНИКІВ	73
Семенюк І.В. РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	78
Семчук С.І. СТВОРЕННЯ КОМП'ЮТЕРНО-РОЗВИВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	81
Скрипник Н. І СПІЛКУВАННЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ТА УМОВА ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ	87
Скшикальська М.В., Білан О.І. ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	91

*Кривда В.С.,
викладач кафедри дошкільної
освіти, Уманський державний
педагогічний університет імені
Павла Тичини, м. Умань.*

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КОНСТРУЮВАННЯ ЯК ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ

Глибоко вивчивши, проаналізувавши та узагальнивши зміст джерел інформації із проблеми дослідження, в усі напрями нашої дослідної роботи ми поклали теоретичні положення про те, що в основі активізації пізнавальної діяльності лежить подолання інтелектуальних труднощів у процесі розв'язання завдань проблемного характеру, які вимагають пошуку нових способів їх розв'язання (Л.Виготський, Л.Галігузова, В.Давидов, О.Запорожець, С.Рубінштейн, І.Лернер, М.Махмутов та ін.). Низка досліджень вітчизняних і зарубіжних авторів засвідчує можливість та ефективність використання в процесі навчання дошкільників різних проблемних завдань – практичних, математичних, природознавчих та ін. (І. Біла, З.Грачова, Е.Гульянц, І.Базик, М.Дьяченко, Л.Кандилович, Т.Куликова, Н.Постнікова, О. Ушакова та ін.). Проблемне завдання, на відміну від інших, характеризується наявністю труднощів, пов'язаних із тим, що в суб'єкта немає готових способів розв'язання і він змушений шукати їх самостійно.

Організація нами кожного виду дитячого конструювання передбачала різне поєднання завдань різноманітного типу, адекватне специфіці матеріалу, із яким працюють діти (конструктори, папір, будівельний і природний матеріали та ін.).

Вихователі створювали відповідні педагогічні умови, які сприяли формуванню творчого конструювання у дітей дошкільного віку.

У ході нашої дослідно-експериментальної роботи ми опиралися на фундаментальні теоретичні положення про провідну роль навчання у розвитку

дитини, у формуванні її творчості (Л.Виготський, А.Лурія, Л.Парамонова, О.Запорожець, В.Давидов, Н.Ветлугіна, Н.Сакуліна та ін.).

Розвиваючи принципovu тезу Л.Виготського про те, що навчання і розвиток тісно пов'язані одне з одним із найперших днів життя дитини, М.Ярошевський робить такий висновок: розвиток дитини з першого дня життя здійснюється під впливом системи навчання, що історично склалася в руслі конкретної культури. Звідси і виникає розуміння того, що дитяча творчість, маючи свою вікову специфіку, є справжнім культурним феноменом. Дошкільне дитинство – перший основоположний етап творчого присвоєння соціокультурного досвіду (І.Біла, А.Богущ, С.Гаврилук, Л.Виготський, О.Запорожець, Т.Козакова, З.Ліштван, А.Лурія, В.Мухіна, Д.Ельконін, М.Поддяков, Є.Фльоріна та ін.).

Виявлення специфіки дитячої творчості, що проявляється в кожній конкретній діяльності, дає можливість визначити шляхи її формування. Дитяче конструювання, що традиційно вважається творчою діяльністю, само по собі не є таким без спеціально організованого навчання. Формування творчого конструювання в дошкільному віці – найважливіше психолого-педагогічне завдання.

Кожен вид конструювання має свою специфіку, пов'язану з особливостями використовуваного матеріалу. Врахування цієї специфіки дало нам можливість, по-перше, розробити розвивальні технології навчання дітей для кожного виду конструювання; по-друге, на основі цього визначити їхні сутнісні взаємозв'язки з метою створення цілісної системи формування творчого конструювання.

Основними загальними показниками творчого конструювання як процесу діяльності і його продукту ми визначили такі:

- створення «образів» (конструкцій) – їх кількість, варіативність, новизна, оригінальність, виразність, рівень віддаленості створеного «образу» від вихідних даних; наділення одних і тих же «образів» різними властивостями;
- вміння будувати різні образи на одній основі;
- вміння бачити ціле раніше частин;

▪ інтелектуальна активність і захопленість дітей пошуковою діяльністю, їхня емоційна включеність.

Формування творчого конструювання ми будували на основі трьох взаємопов'язаних складників: розвиток самостійного дитячого експериментування з новим матеріалом; розвиток образного мислення і уяви; формування узагальнених способів діяльності.

Широка орієнтація в матеріалі до пред'явлення будь-яких завдань, організована дорослим як самостійне дитяче експериментування пізнавального характеру та формування узагальнених способів конструювання (технічні та створення «образу») спонукали дітей «вбудувати» засвоєні раніше способи в нові смислові контексти. А це, в свою чергу, призводило до виникнення як нових способів, так і нових образів і нових смислів, що ґрунтуються на пізнавально-емоційних переживаннях, інтелектуальній активності дітей.

Все це і забезпечувало внутрішній взаємозв'язок між мисленням, уявою, мимовільністю і свободою діяльності (Л.Виготський). У процесі такої діяльності в дітей протягом всього дошкільного дитинства формується універсальна здатність до побудови будь-якої значимої для дитини діяльності (образотворча, мовна, ігрова та ін.) як до створення цілісності (малюнок, текст, сюжет) із різних одиниць, але за допомогою одних і тих же прийомів: комбінування, зміна просторового положення, добудовування, забирання зайвого тощо.

Забирання зайвого – важливий прийом створення однієї цілісності на основі іншої, який досить рідко використовується в інших видах дитячої діяльності. Практично всі існуючі ігри, іграшки, конструктори і т. ін. побудовані за принципом створення цілого із частин (пази, складні кубики, пірамідки, конструктори із різними видами з'єднань деталей: пази, шипи). У результаті в дітей досить легко формуються прийоми комбінаторики і добудовування, постільки вони вже є у їхньому досвіді. Разом з тим прийом одержання цілісності шляхом забирання зайвого ставить дитину перед

необхідністю схвачувати ціле раніше частин, і це сприяє значному збагаченню діяльності; розширює її творчі можливості.

Універсальна здатність до побудови різних цілісностей і наділення їх новим смислом проявляється в мові під час придумування дітьми текстів, у дитячій словесній творчості. Під час придумування казок діти використовують казкові початки, кінцівки, готові сюжети, мовні кліше, комбінуючи їх відповідно до задуму. Будують оригінальні тексти, запозичаючи або використовуючи за аналогією образи, персонажі, сюжетні ходи із знайомих потішок, приказок, скоромовок, деякі побутові ситуації. Аналогічні дії дитини розповсюджуються не тільки на структуру тексту, але і на рівень словотворення.

У дослідженні проблеми сприймання художньої літератури (Л.Парамонова, Т.Алієва), в якому брали участь більше 200 дітей 4-5 років, виявлено статистично значимий взаємозв'язок між здібністю дітей до придумування казки та високим рівнем практичного експериментування із невизначеним об'єктом, характерним породженням значної кількості оригінальних образів та образних ситуацій. Інакше кажучи, дитяче творче конструювання знаходиться в прямій залежності із здібністю до придумування оповідань, казок і т. ін.

Отже, порівняльне вивчення механізмів дитячої творчості, виявлених у різних видах діяльності: в практичному конструюванні; у мові; в образотворчій та музичній діяльності; у сприйманні дітьми творів художньої літератури та ін., дали нам можливість розглядати конструювання не лише як практичну продуктивну діяльність, але і як прояв загальних мислительних здібностей, що найяскравіше виявляється у творчому процесі під час створення нових цінностей (предмети, моделі тощо), та як особливий засіб інтерпретації дітьми навколишнього світу.

Список використаних джерел:

1. Біла І. Феномен дитячої творчості / І. Біла // Дошкільне виховання. - 2011. - №1. - С. 7-11.

2. Кудрявцев В., Синельникове В. Ребенок-дошкольник: новый поход к диагностике творческих способностей / В. Кудрявцев, В. Синельникове // Дошкольное воспитание. – 1995. – №9. – С.62.

3. Парамонова Л.А. Конструирование / Л.А. Парамонова // Истоки: Базисная программа развития ребенка-дошкольника. – 2-е изд., испр. и доп. – М., 2001.

*Кучай А. І.,
викладач-методист, викладач вищої
категорії КВНЗ «Уманський
гуманітарно-педагогічний коледж
ім. Т.Г. Шевченка», м. Умань*

ПОНЯТТЯ «ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ» В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

Розвиток суспільства потребує від педагогічної науки оновлених методів, форм та технологій навчання, які сприяють активізації життєдіяльності дошкільника. Однією з важливих якостей майбутнього педагога в дошкільних закладах освіти, умов успішності його як професіонала є готовність до впровадження, застосування інтерактивних педагогічних технологій та форм роботи в діяльності з дітками дошкільного віку.

Великі зміни, що відбуваються сьогодні у світі та в Україні, пов'язані з розвитком та компетентністю людини. Тому вони не можуть не позначатися на всіх ланках освіти, як важливому чиннику формування підростаючого покоління. Згідно чинного українського законодавства дошкільна освіта є первинною складовою системи безперервної освіти. Це свідчення того, що українське суспільство об'єктивно готове до сприйняття принципово нового розуміння статусу і ролі дошкільної освіти.

Готовність педагога з дошкільного виховання до впровадження інтерактивних технологій в освітню діяльність в сучасних закладах дошкільних